

DĖL NACIONALINIAM SAUGUMUI UŽTIKRINTI SVARBIŲ OBJEKTŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1132 12, 13 IR 19 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo Nr. IX-1132 12, 13 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (toliau – **Projektas**) siūlomus Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo (toliau – **Įstatymas**) pakeitimus ir dėkodama už kvietimą Projektui teikti pastabas, Lietuvos verslo konfederacija (toliau – **LVK**) teikia savo pastabas Projektui.

Bendrai manome, kad šis Projektas turėtų būti tikslinamas ir neturėtų būti priimtas skubotai. Projekto Aiškinamajame rašte nurodyta, jog Įstatymo projektas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai, tačiau eilės LVK narių nuomone, šis projektas turi esminės įtakos kai kurių ūkio subjektų verslo sąlygoms ir verslo plėtrai. Tikimės, kad prieš pateikiant Projektą Seimui, Vyriausybė jį tikslins, atsižvelgdama į Projekte siūlomo reguliavimo galimą poveikį verslo sąlygoms.

1. Dėl Projekto 1 straipsnio 1 dalyje siūlomų pakeitimų

Šis papildymas yra iš esmės kitoks nei visi likę Įstatymo 12(1) išvardinti pagrindai patikrai pradėti – visi šiuo metu esantys pakeitimai susiję su turtinėmis teisėmis, kai šis konkretus siūlomas papildymas neturi su jomis nieko bendro.

Atitinkamai, jei plečiamas pagrindų patikrai ratas, siūlome numatyti išimtį, kad patikra nėra atliekama ir tais atvejais, kai Komisija sandorį su tokiu Investuotoju laiko atitinkančiu nacionalinio saugumo interesus.

Pažymėtina, kad tokiais sandoriais investuotojas galimai įsipareigoja atlikti tam tikrus darbus, kuriems reikalingi leidimai/licencijos, pagal strategiškai svarbios įmonės užsakymą. Atitinkamai, būtina išvengti dubliavimosi tais atvejais, kai sandoriui jau pritarta ir nebeatlikti patikros dėl Investuotojo paraiškos leidimui/licencijai gauti, kurie būtini jau patikrintam sandoriui vykdyti.

2. Dėl Projekto 2 straipsnio 1 dalyje siūlomo pakeitimo

LVK nuomone, Įstatymo 13 straipsnio 1 dalies formuluotė neturėtų būti keičiama. Jei norima apimti tam tikrus konkrečius atvejus, siūlytina detalizuoti esminiais Įstatymo taikymo prasme, ne tik pagal CK laikomų pakeitimų sąrašą, užuot neribotai plečiant patikrai perduodamų pakeitimų spektrą.

3. Dėl Projekto 2 straipsnio 4 dalimi siūlomų nustatyti normų

Siūloma nustatyti norma „**d) iš sandorio gautinomis pajamomis gali būti remiami autoritariniai ir (arba) antidemokratiniai režimai ir finansuojami šių režimų veiksmai, nukreipti prieš Lietuvos Respublikos interesus**“ numato neigiamą subjekto vertinimą tik dėl jo galimybės remti ir finansuoti režimus, nors tokią galimybę turi iš esmės kiekvienas subjektas. Toks vertinimas suponuoja itin sunkias nepalankias subjektui pasekmes, jam neįvykdžius visiškai jokių neteisėtų veiksmų ir nesant jokios subjekto kaltės. Projekte nėra jokio paaiškinimo, kaip gali būti įvertinamas įtakos galimybės realumas, laipsnis, kokie faktai turi būti nustatyti, kad jų visumos pakaktų išvadai dėl galimo režimų rėmimo ir finansavimo. Šie faktai gali būti šališkai interpretuojami įstatymą taikančių asmenų. Siūlytina vengti neapibrėžtumo ir tokius subjektus identifikuoti per sankcijų taikymą reglamentuojančius teisės aktus, o ne palikti Komisijos vertinimui.

Norma „**e) sandorio šalis yra ekonomiškai priklausoma nuo autoritarinių ir (arba) antidemokratinų režimų, turinčių priešiško intereso Lietuvos Respublikos atžvilgiu**“ taip pat yra pernelyg plati ir nepakankamai konkreti, nes nenurodyta, kuo turėtų pasireikšti ekonominė priklausomybė, nepaaiškinta, kas laikytina „priešiškais interesais“.

Norma „**f) sandorio šaliai yra suteikiama kitokio pobūdžio prieiga prie ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, kuri kelia riziką ar grėsmę nacionaliniam saugumui**“ perteklinė, nes 13 straipsnio 4 dalies 1 punkto a, b, c papunkčiuose vertinimo kriterijai jau pakankamai išsamiai išvardinti.

Siūlomų papunkčių ir, ypač, „f“ papunkčio normos yra neaiškos ir nekonkrečios, todėl galimai prieštaraujančios Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintam teisėkūros aiškumo principui, *„reiškiančiu, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas“*.

Atsižvelgiant į tai, kad verslui yra ypatingai svarbus teisinis stabilumas ir komercinę veiklą reguliuojančių teisės aktų aiškumas, siūlomos normos turėtų būti tikslinamos. Siūlytina vengti neapibrėžtumo ir „d“ ir „e“ punktuose tokius subjektus identifikuoti per sankcijų taikymą reglamentuojančius teisės aktus, o ne palikti Komisijos vertinimui. Jeigu manoma, kad šių kriterijų nepakanka ir yra dar kažkokie neaptarti a, b, c papunkčiuose atvejai, tai turėtų būti suformuluoti papildomi, bet konkretūs kriterijai. Pabrėžtina, kad siūlomos teisės normos nulemtų ūkinės veiklos laisvės, kurią garantuoja Konstitucijos 46 straipsnio 1 dalis, ribojimą, tokia normos privalo būti ypatingai aiškos, vienareikšmiškos ir nesudarančios prielaidų jas subjektyviai interpretuoti.

4. Dėl Projekto 3 straipsniu siūlomų pakeitimų.

Siūlomų teisės normų formuluotės leidžia daryti išvadą, kad, Projekto autorių nuomone, Vyriausybei Komisija turėtų teikti rekomendacijas, o investuotojui ar sandorio šaliai – įpareigojimus. Tuo tarpu Įstatymo 12 straipsnio 15 dalyje lieka norma, pagal kurią atlikus patikrą Komisija priėmusi išvadą gali nustatyti rekomendacijas. Šiuo metu Komisijos išvadas įgyvendinančius sprendimus užtvirtina LRV, tad panašu, kad Projektu siūloma išplėsti Komisijos galias.

Jeigu manoma, kad Komisijai atlikus patikrą kartu su išvada ji ir toliau investuotojui ar sandorio šaliai gali teikti ne įpareigojimus, o, kaip ir iki šiol, tik rekomendacijas (arba ir rekomendacijas), tuomet Projekte turėtų būti numatyta, kokiais atvejais ir koku pagrindu Komisija turės teisę investuotojui ar sandorio šaliai teikti 19 straipsnio 2 dalies 1, 10 punktuose minimus įpareigojimus.

Siūlant į Įstatymą įtraukti visiškai neaiškia „įpareigojimų“ sąvoką, taip pat turi būti siūlomas išsamus reglamentavimas, kokiais atvejais ir kokie tie įpareigojimai galėtų būti, be to atlikus visapusišką įpareigojimų vertinimą kitų teisės normų kontekste, taip pat numatyta, kas ir koku būdu atliktų įpareigojimų vykdymo kontrolę, kas būtų atsakingas dėl įpareigojimų nevykdymo ir kokios sankcijos už tai būtų taikomos.

Apibendrinant, siūlome tikslinti aptartus įstatymo Projekto straipsnius, kuriuos aptarėme kaip probleminius. Esant poreikiui, LVK atstovai yra pasiruošę įsitraukti į tolesnes diskusijas dėl Projekto. Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Eglė Radišauskienė